

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 14Svp/9/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200251
Dátum vydania rozhodnutia: 7. februára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Petra Príbelská
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200251.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Petry Príbelskej, PhD. a členov senátu JUDr. Mariána Trenčana, prof. JUDr. PhD. Petra Potáscha, PhD., JUDr. Mariána Fečíka a JUDr. Kataríny Cangárovej, LL.M, PhD., v právnej veci žalobcu: O. G., B.. XX.XX.XXXX, O. X. T. V. XXX, XXX XX Z., proti žalovanej: T. R., B.. XX.XX.XXXX, O. X. T. V. XX, XXX XX Z., zast. advokátskou kanceláriou SUCHÝ PARTNERS s.r.o., sídlom Horná 13, 974 01 Banská Bystrica, advokátka JUDr. Zuzana Štrbáková, v konaní o preskúmanie ústavnosti a zákonnosti volieb starostu obce Malé Hoste, jednomyseľne, takto

r o z h o d o l :

- Z r u š u j e rozhodnutie miestnej volebnej komisie zapísané v zápisnici o výsledku volieb starostu obce Malé Hoste konaných dňa 29. októbra 2022 v časti, v ktorej bola za zvolenú starostku vyhlásená T. R., B.. J. XX.XX.XXXX, ako kandidátka pod poradovým číslom 1 a za riadne zvoleného starostu vyhlasuje kandidáta pod poradovým číslom 2 O. G., B.. J. XX.XX.XXXX.
- Žalobcovi sa p r i z n á v a voči žalobkyni právo na úplnú náhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e

I. Volebná žaloba

- Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší správny súd“ alebo „súd“) podľa čl. 142 ods. 2 písm. a/ Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhoduje s účinnosťou od 1. januára 2021 aj o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy. Konanie vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je upravené v § 312a až § 312k Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“).
- Včas podanou žalobou sa žalobca na Najvyššom správnom súde domáhal vyhlásenia volieb starostu obce Malé Hoste (ďalej aj „obec“) za neplatné, zároveň žiadal nahradiť náhradu trov konania žalobcovi v rozsahu 100%.

3. Žalobca odôvodnil svoj žalobný návrh tým, že podľa zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci Malé Hoste z 29.10.2022, malo byť odovzdaných 205 obálok, avšak bolo zistených len 198 platných hlasov. Z týchto hlasov malo byť údajne odovzdaných v prospech žalovanej ako kandidátky č. 1 počet 100 hlasov a v prospech žalobcu ako kandidáta č. 2 počet 98 hlasov. Podľa zápisnice teda nemalo byť odovzdaných 7 platných hlasov. Zo 7 údajne neplatných hlasov bol na troch hlasovacích lístkoch uvedený ako zakrúžkovaný kandidát práve on, avšak tieto hlasy boli nezákonným spôsobom vyradené. Na vyradených hlasovacích lístkoch bolo zakrúžkované poradové číslo kandidáta č. 2 - žalobcu, pričom údajne malo byť súčasne pravdepodobne podčiarknuté, alebo inak zvýraznené aj meno kandidáta. Žalobca poukázal na ustanovenia § 29 ods. 3 a 4 a § 184 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z.z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „volebný zákon“).

4. Žalobca mal za to, že je nevyhnutné preskúmať zákonnosť vyradenia neplatných hlasovacích lístkov a prepočítať odovzdané hlasovacie lístky a hlasy udelené jednotlivým kandidátom na funkciu starostu obce Malé Hoste. Zverejnený výsledok volieb neobsahuje informáciu o počte neplatných hlasov.

II.

Úkony a skutkové zistenia Najvyššieho správneho súdu

5. Na výzvu súdu sa k žalobe vyjadrila žalovaná, ktorá ju navrhla zamietnuť ako nedôvodnú a zaviazat žalobcu k úplnej náhrade trov konania. Na tvrdenia žalobcu, že na troch hlasovacích lístkoch bol uvedený ako zakrúžkovaný kandidát práve on, avšak tieto hlasy boli nezákonným spôsobom vyradené uviedla, že v § 182 ods. 4 posledná veta volebného zákona je uvedené, že na hlasovacom lístku pre voľby starostu obce zakrúžkovaním poradového čísla označí jedného kandidáta, pre ktorého hlasuje. V citovanom ustanovení volebný zákon jasne uvádza, aký je spôsob hlasovania voliča pre voľby starostu obce, t.j. má byť zakrúžkované poradové číslo kandidáta, pre ktorého hlasuje. Toto je zákonný spôsob hlasovania, ktorý predpokladá volebný zákon. Ak tento spôsob hlasovania nebol dodržaný, išlo o hlasovanie vykonané spôsobom, ktorý odporuje volebnému zákonu. Navrhla vypočítať členov volebnej komisie. Do pozornosti žalobcu tiež uviedla § 170 ods. 9 volebného zákona, na základe ktorého, v obci v ktorej je utvorený len jeden volebný okrsk, sa okrsková volebná komisia neutvára; jej úlohy plní miestna volebná komisia; zapisovateľ miestnej volebnej komisie plní aj úlohy zapisovateľa okrskovej volebnej komisie. V závere žalovaná uviedla, že žalobca nesprávne označil žalovanú, pretože takýto subjekt neexistuje.

6. Na výzvu súdu obec predložila volebnú dokumentáciu, ktorej súčasť tvorili, ktorej súčasť tvorili zoznam voličov obce Malé Hoste pre voľby orgánov samosprávy obce, zapečatené hlasovacie lístky pre voľbu starostu i obecného zastupiteľstva, s vyčlenenými neplatnými hlasovacími lístkami. K otváraní volebnej dokumentácie došlo podľa § 312h ods. 4 SSP dňa 11. januára 2023 o 10.00 hod. za prítomnosti senátom poverenej predsedníčky senátu, žalobcu a právnej zástupkyne žalovanej. Z otvorenia volebnej dokumentácie bola spísaná zápisnica. Postupne boli otvárané zapečatené obálky a to platné odovzdané hlasovacie lístky, počet uvedený na obálke 198, prepočítaný pri rozpečatení obálky (v prospech žalovanej 100, v prospech žalobcu 98), ďalej nepoužité neodovzdané hlasovacie lístky, počet uvedený na obálke 125, prepočítaný pri rozpečatení obálky a napokon počet odovzdaných neplatných hlasovacích lístkov, počet uvedený na obálke 7, prepočítaný pri rozpečatení obálky.

7. Následne po otvorení volebnej dokumentácie, doručila žalovaná súdu vyjadrenie, kde uvádza že v jednom prípade bol hlasovací lístok upravený tak, že bol zakrúžkovaný celý riadok kandidáta uvedeného pod poradovým číslom 2 a v dvoch prípadoch bol zakrúžkovaný riadok kandidáta uvedeného pod poradovým číslom 2 od začiatku riadku po jeho priezvisko. Podľa § 182 ods. 4 posledná veta volebného zákona, na hlasovacom lístku pre voľby starostu obce zakrúžkovaním poradového čísla označí jedného kandidáta, pre ktorého hlasuje. Z uvedeného podľa žalovanej vyplýva, že vyššie spomínané 3 hlasovacie lístky neboli upravené voličmi tak, ako to vyžaduje zákon. Žalovaná ešte po tomto svojom vyjadrení doručila súdu doplnenie vyjadrenia, v prílohe ktorého zaslala Metodický pokyn na prípravu spracovania a na spracovanie výsledkov hlasovania vo voľbách do orgánov samosprávnych krajov a vo voľbách do orgánov samosprávy. Taktiež poukázala na

webovú stránku Ministerstva vnútra Slovenskej republiky: Informácia pre voliča, Ministerstvo vnútra SR - verejná správa (minv.sk). V zmysle uvedeného, žalovaná tvrdí, že 3 hlasovacie lístky upravené tak, že v jednom prípade bol hlasovací lístok upravený tak, že bol zakrúžkovaný celý riadok kandidáta uvedeného pod poradovým číslom 2 a v dvoch prípadoch bol zakrúžkovaný riadok kandidáta uvedeného pod poradovým číslom 2 od začiatku riadku po jeho priezvisko, je potrebné vyhodnotiť ako neplatné.

III.

Vybrané zákonné ustanovenia, ktoré Najvyšší správny súd aplikoval

8. Podľa § 11 písm. f/ SSP Najvyšší správny súd rozhoduje v konaní vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

9. Podľa § 134 ods. 1 SSP správny súd je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak nie je ďalej ustanovené inak.

10. Podľa § 312a SSP žalobca sa môže žalobou domáhať vydania rozhodnutia o neústavnosti alebo nezákonnosti napadnutých volieb, a tým zabezpečiť slobodnú súťaž politických síl.

11. Podľa § 312d, písm. b/ SSP, žalovaným je starosta obce, starosta mestskej časti, primátor mesta alebo predseda samosprávneho kraja zvolený v napadnutých voľbách, ak sa konanie týka volieb starostu obce, primátora mesta, starostu mestskej časti alebo predsedu samosprávneho kraja.

12. Podľa § 312j ods. 1 SSP, ak správny súd po preskúmaní zistí dôvodnosť žaloby, rozsudkom

a) vyhlási voľby za neplatné,

b) zruší napadnutý výsledok volieb, alebo

c) zruší rozhodnutie volebnej komisie a vyhlási za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený.

13. Podľa § 29 ods. 3 volebného zákona, poškodenie hlasovacieho lístka alebo obálky nemá vplyv na ich platnosť. Na prečiarknutie a dopisovanie hlasovacieho lístka sa neprihliada.

14. Podľa § 29 ods. 4 volebného zákona, v sporných prípadoch rozhoduje o platnosti hlasovacieho lístka, prednostného hlasu a obálky okrsková volebná komisia s konečnou platnosťou.

15. Podľa § 184 ods. 1 volebného zákona, ak volič neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta alebo ak označil zakrúžkovaním viac kandidátov, než má byť vo volebnom obvode zvolených poslancov obecného zastupiteľstva, alebo neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta pre voľby starostu obce, alebo ak zakrúžkovaním označil viac ako jedného kandidáta pre voľby starostu obce, je hlasovací lístok neplatný.

16. § 182 ods. 4 volebného zákona, volič vkladá v osobitnom priestore na úpravu hlasovacích lístkov do obálky jeden hlasovací lístok pre voľby do obecného zastupiteľstva a jeden hlasovací lístok pre voľby starostu obce. Na hlasovacom lístku pre voľby do obecného zastupiteľstva zakrúžkovaním poradových čísel označí kandidátov, pre ktorých hlasuje. Zakrúžkovať môže najviac taký počet kandidátov, aký má byť v príslušnom volebnom obvode zvolený počet poslancov obecného zastupiteľstva. Na hlasovacom lístku pre voľby starostu obce zakrúžkovaním poradového čísla označí jedného kandidáta, pre ktorého hlasuje.

IV.

Právne východiská

17. V prvom rade sa zaoberal Najvyšší správny súd námietkou žalovanej vo vyjadrení k žalobe, že žalobca nesprávne označil žalovanú, pričom žalovaná poukazuje na § 25 SSP (primerané použitie ustanovení Civilného sporového poriadku). Najvyšší správny súd upriamuje žalovanú na vyššie citované ustanovenie § 312d písm. b/ SSP, ktoré jednoznačne uvádza, kto je pasívne legitimovaný vo

volebnej žalobe a teda v tomto prípade žalovanou je starostka obce. Žalobca teda správne označil žalovanú vo volebnej žalobe podľa § 312d písm. b/ SSP.

18. Napriek tomu, že právomoc Najvyššieho správneho súdu konať a rozhodovať o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je nová, rozhodovanie v týchto veciach vzhľadom na ekvivalentnosť právnej úpravy nadväzuje na predchádzajúcu judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy konal s rozhodoval do 31. decembra 2020 (čl. 129 ods. 2 ústavy). V tomto smere možno poukázať na judikátorne a doktrínálne východiská rozhodovania.

19. Najvyšší správny súd uvádza, že zásadnou otázkou, ktorá je predmetom tohto konania je, či hlasovacie lístky vyhodnotené volebnou komisiou ako neplatné v počte 7, z toho 3, na ktorých je zakrúžkovaný žalobca ako kandidát č. 2 s tým, že v dvoch prípadoch bolo zakrúžkované okrem poradového čísla kandidáta č. 2 (žalobcu) aj jeho meno a priezvisko a v jednom prípade boli zakrúžkované okrem poradového čísla kandidáta č. 2 (žalobcu) aj jeho meno a priezvisko, vek, údaje o tom, že je dôchodca a nezávislý kandidát, je potrebné vyhodnotiť ako neplatné.

20. Najvyšší súd poukazuje na predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu, keď Ústavný súd Slovenskej republiky v obdobných prípadoch preskúmaním hlasovacích lístkov, ktoré miestna volebná komisia v obci vyhodnotila ako neplatné konštatoval, že „hlasovacie lístky označené pod poradovým číslom 1 a 2, na ktorých došlo k zakrúžkovaniu okrem poradového čísla kandidáta (v tomto prípade žalobcu) aj k zakrúžkovaniu jeho mena a priezviska, resp. všetkých jeho údajov uvedených na hlasovacom lístku nemožno vzhľadom na znenie relevantných ustanovení volebného zákona, ani vzhľadom na judikatúru ústavného súdu (napr. PL. ÚS 8/08, PL. ÚS 104/2011, PL. ÚS 11/2011, PL. ÚS 34/2014) považovať za neplatné.“

21. Námietky žalovanej v doplnených vyjadreniach doručených Najvyššiemu správne súdu dňa 20.01.2023 a dňa 24.01.2023, v ktorých tvrdí, že miestna volebná komisia postupovala správne s odkazom na § 182 ods. 4, posledná veta volebného zákona a informácie nachádzajúce sa na webovej stránke MV SR: Informácie pre voliča, Ministerstvo vnútra SR - Verejná správa (minv.sk) a Metodický pokyn MV SR na prípravu spracovania a na spracovanie výsledkov hlasovania vo voľbách do orgánov samosprávnych krajov a vo voľbách do orgánov samosprávy obcí, vyhodnotil najvyšší správny súd za nedôvodné z nasledujúcich dôvodov. Čo sa týka zákonných ustanovení § 182 ods. 4, posledná veta volebného zákona, z tohto znenia jednoznačne vyplýva, že volič je povinný zakrúžkovať poradové číslo jedného kandidáta, pre ktorého hlasuje. Pokiaľ teda volič v danom prípade túto povinnosť zakrúžkovať poradové číslo jedného kandidáta splnil a nad rámec tejto zákonnej povinnosti zakrúžkoval aj iné jeho údaje, nespôsobila táto skutočnosť podľa názoru súdu zneplatnenie hlasovacieho lístka a to ani s poukazom na § 184 ods. 1 volebného zákona. Pokiaľ ide o argumentáciu žalovanej ohľadom informácií na webe MV SR a Metodického usmernenia je potrebné zdôrazniť, že ide o interné pokyny adresované jednotlivým volebným komisiám, ktoré v žiadnom prípade nemôžu ísť nad rámec volebného zákona a nemôžu byť v rozpore s judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky.

22. Taktiež Najvyšší správny súd nevykonal žalovanou navrhované výsluchy členov miestnej volebnej komisie z dôvodu, že predmetom tohto konania je výlučne posúdenie otázky platnosti sčítaných hlasov, konkrétne z tých hlasovacích lístkov (počet 7), ktoré boli miestnou volebnou komisiou vyhodnotené ako neplatné, takže takýto výsluch by bol bezpredmetný.

V.

Právne závery

23. Zákonná úprava - § 184 ods. 1 volebného zákona jasne konštatuje, kedy je hlasovací lístok neplatný. V prípadoch, keď volič zakrúžkuje poradové číslo kandidáta a nad rámec tejto zákonnej povinnosti zakrúžkuje aj ďalšie jeho údaje uvedené na hlasovacom lístku, nemožno hovoriť o neplatnom hlasovacom lístku. Z predloženej volebnej dokumentácie - zapečatené hlasovacie lístky označené ako neplatné v počte 7, najvyšší správny súd zistil, že 3 hlasovacie lístky, vyhodnotené

volebnou komisiou ako neplatné z dôvodu, že okrem zakrúžkovania poradového čísla kandidáta, voliči zakrúžkovali na dvoch hlasovacích lístkoch okrem poradového čísla kandidáta č. 2 (žalobcu) aj jeho meno a priezvisko a na jednom hlasovacom lístku voliči zakrúžkovali okrem poradového čísla kandidáta č. 2 (žalobcu) aj jeho meno, priezvisko, vek a skutočnosť že ide o dôchodcu a nezávislého kandidáta, boli upravené v súlade so zákonnými ustanoveniami § 182 ods. 4, posledná veta volebného zákona a teda takýto hlasovací lístok je platný.

24. Z vyššie uvedeného teda jednoznačne vyplýva, že z počtu 205 odovzdaných obálok s hlasovacími lístkami, bolo pre kandidátku č. 1 - žalovanú odovzdaných 100 platných hlasov. Najvyšší správny súd ustálil, že miestnou volebnou komisiou bol nesprávne vyhodnotený počet 7 neplatných hlasovacích lístkov, keďže 3 hlasovacie lístky boli miestnou volebnou komisiou považované za neplatné v rozpore s § 182 ods. 4, posledná veta volebného zákona a teda správny počet neplatných hlasovacích lístkov mal byť 4. Teda 3 platné hlasovacie lístky boli v prospech kandidáta č. 2 - žalobcu a po ich pričítaní k pôvodnému výsledku 98 platných hlasov, žalobca sa stáva ako kandidát č. 2 víťazom volieb starostu obce Malé Hoste s počtom platných hlasov 101.

25. Hoci žalobca v žalobnom návrhu navrhoval petit podľa § 312j ods. 2 písm. a/ SSP, Najvyšší správny súd s odkazom na rozhodovanie Ústavného súdu Slovenskej republiky v ekvivalentných veciach za ekvivalentnej právnej úpravy (napr. nález č.k. PL. ÚS 28/2018-27 z 19. decembra 2018) rozhodol podľa § 312j ods. 2 písm. c/ SSP tak, že zrušil rozhodnutie miestnej volebnej komisie zapísané v zápisnici o výsledku volieb starostu obce Malé Hoste konaných dňa 29. októbra 2022 v časti, v ktorej bola za zvolenú starostku vyhlásená žalovaná, ako kandidátka pod poradovým číslom 1 a za riadne zvoleného starostu vyhlasuje kandidáta pod poradovým číslom 2 žalobcu.

26. O trovách konania bolo rozhodnuté podľa § 167 SSP, pretože žalobca mal vo veci plný úspech. O ich výške rozhodne samostatným uznesením podľa § 175 ods. 2 SSP asistent sudcu.

27. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 5:0.

Poučenie :

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.